

RAPPORT 908

Archeologienota Borgloon, Stationsplein

Omgevingsaanleg en de sloop van één gebouw

DEEL 1: Verslag van resultaten

Inge Van de Staey & Petra Driesen
Juli 2020

ARON-RAPPORT 908

ARCHEOLOGIENOTA BORGLOON, STATIONSPLEIN

OMGEVINGSAANLEG EN SLOOP VAN ÉÉN GEBOUW

Inge Van de Staey & Petra Driesen

Tongeren
2020

Colofon

ARON rapport 908 – Archeologienota Borgloon, Stationsplein – Omgevingsaanleg en sloop van één gebouw

Erkend archeoloog: Inge Van de Staey (OE/ERK/Archeoloog/ 2015/00087)

Auteurs: Inge Van de Staey & Petra Driesen

Bijdragen: /

Foto's en tekeningen: ARON bv (tenzij anders vermeld)

Wettelijk depot: D/2020/12.651/81

ARON bv bewaart op een beveiligde wijze enkel informatie over opdrachtgevers en initiatiefnemers met specifieke doelen. Gegevens worden niet gedeeld met derden zonder uitdrukkelijke toestemming van de opdrachtgevers of initiatiefnemers. Gegevens worden op vraag van de opdrachtgevers of initiatiefnemers aangepast of gewist.

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bv mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

ARON bv

Archeologisch Projectbureau
Neremweg 110
3700 Tongeren
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel: 012/225.250

INLEIDING	2
DEEL 1. VERSLAG VAN RESULTATEN.....	3
Hoofdstuk 1. Bureauonderzoek.....	3
1. Beschrijvend gedeelte	3
1.1 Administratieve gegevens.....	3
1.2 Onderzoeksvragen en randvoorwaarden	5
1.3 Beschrijving van de geplande bodemingrepen	5
1.4 Werkwijze, verloop en actoren	7
2. Assessment.....	8
2.1 Algemene situering van het onderzoeksterrein	8
2.2 Historische situering en gaafheid van het terrein	8
2.3 Impact van de bodemingrepen	17
2.3 Onderzoeksvragen	17
2.4 Datering en interpretatie	17
3. Samenvatting	18
DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	19
1. Gemotiveerd advies.....	19
1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	19
1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied	19
1.3 Impact van de geplande bodemingrepen	19
1.4 Bepaling van de maatregelen	19
BIBLIOGRAFIE	
BIJLAGEN	
Bijlage 1: Periodetabel	
Bijlage 2: Kadasterplan	
Bijlage 3: Afbeeldingenlijst	
Bijlage 4: Inplantingsplan bestaande toestand	
Bijlage 5: Ontwerpplannen (a. Wegenis en modeldwarsprofiel, b. Riolering)	

INLEIDING

De initiatiefnemer plant te Borgloon (prov. Limburg) de heraanleg van het Stationsplein. Hierbij zal het gehele plein incl. de aansluitende wegenis (zone tussen de Stationsstraat en Sittardstraat) worden heraangelegd. De werken omvatten verder de aanleg van riolering en de afbraak van een gebouw.

Gezien voor de realisatie van dit project een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen vereist is, bodemingrepen uitgevoerd worden, het terrein niet in een gebied ligt waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, de vergunning plichtige bodemingreep groter is dan 1000 m² en het terrein niet volledig binnen een gabarit bestaande lijninfrastructuur valt, het terrein niet in een beschermde archeologische site of in een vastgestelde archeologische zone valt, en de bodemingreep buiten het gabarit meer dan 1000 m² bedraagt, is het toevoegen van een bekrachtigde archeologienota aan de vergunningsaanvraag verplicht.¹

Een archeologienota is een document dat opgemaakt wordt op basis van een archeologisch vooronderzoek en dat niet alleen administratieve gegevens van het onderzoeksgebied bevat, maar ook een verslag van de resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek, een voorstel van beslissing en een plan van aanpak voor de maatregelen die daaruit volgen.² Het doel van het archeologisch vooronderzoek bestaat in het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische site in een onderzoeksgebied en indien deze aanwezig is te bepalen wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van de bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.³

De *Code van Goede Praktijk* versie 4.0 voorziet in de opmaak van een '*archeologienota met beperkte samenstelling*' indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en één doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader aantoont dat:

- 1° met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
- 2° de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
- 3° verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst.

Vermits de confrontatie van de uitgevoerde werken en de historische situering aantoonde dat verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst, werd enkel een bureauonderzoek met beperkte samenstelling uitgevoerd (Deel 1) en werd geen *Programma van Maatregelen* opgemaakt. Het gemotiveerd advies hiervoor wordt beschreven in Deel 2.

¹ Zie hiervoor de beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek bij het aanvragen of verlenen van vergunningen. https://www.onroenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.

² Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen CGP 2019, 15.

³ CGP 2019, 28.

DEEL 1. VERSLAG VAN RESULTATEN

HOOFDSTUK 1. BUREAUONDERZOEK

1. Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

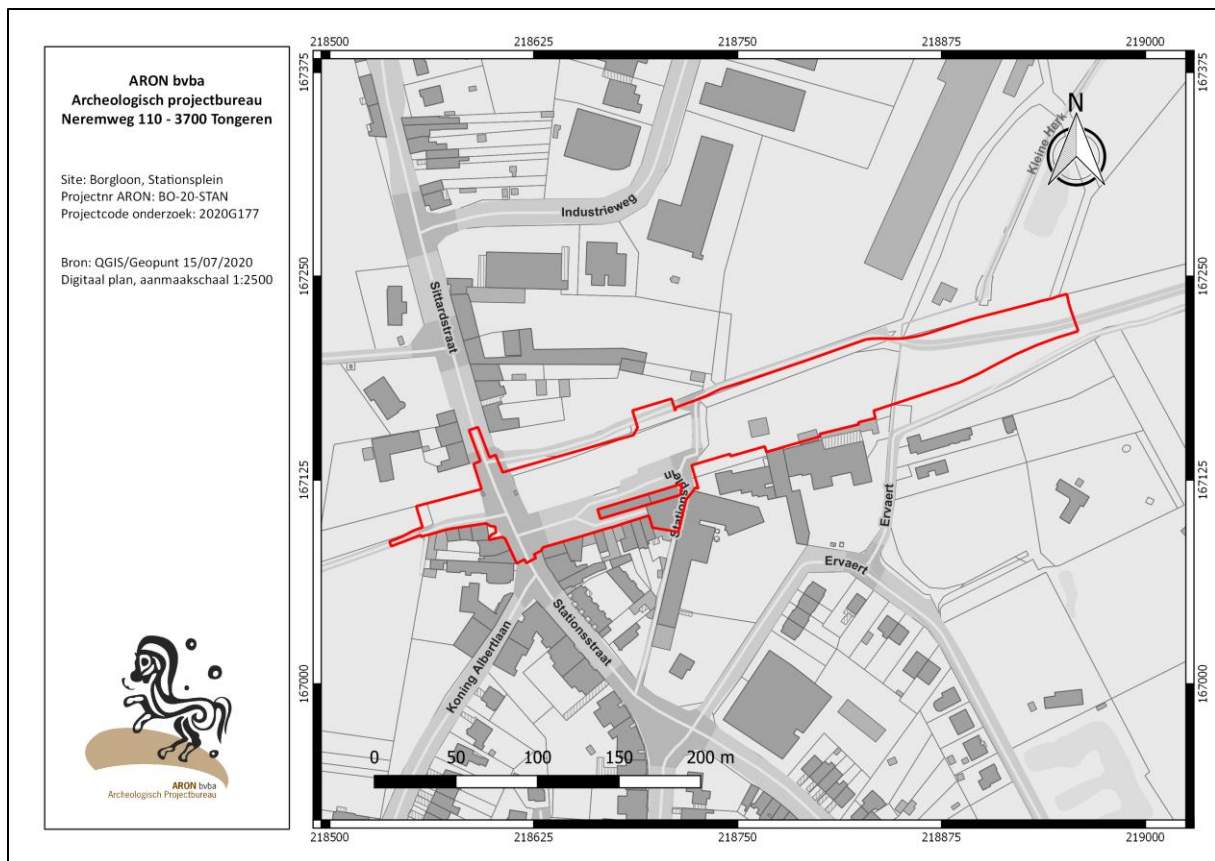
Projectcode	2020G177	
Naam en erkenningsnummer Archeoloog	Inge Van de Staey OE/ERK/Archeoloog/2015/00087	
Rechtspersoon	ARON bv Archeologisch Projectbureau, Neremweg 110, 3700 Tongeren OE/ERK/Archeoloog/2015/00006	
Andere actoren en specialisten binnen het project	Functie	Naam
	Erkend Archeoloog Projectleiding	Inge Van de Staey Petra Driesen
Extern wetenschappelijk advies	Nvt.	Nvt.
Locatiegegevens	Limburg, Borgloon, Stationsplein	
Oppervlakte	Het totale projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 1,72 ha.	
Bounding box coördinaten	xMin,yMin 218536.60, 167073.85; xMax,yMax 218958.91, 167239.07	
Kadasternummers	Borgloon, 1 ^{ste} Afd., Sect. B, percelen 354/2c (deel), 385V10, 441C/2 ⁴ , 441F/2 (deel), 443P2 (deel), 445H5 (deel), 445E6, 445A7 ⁵ (deel), 445N6 (deel), 445R6 (deel), 445V6 (deel), 445W6 (deel), 445Z6 (deel), 447H3 (deel), 514A, 516A (deel), 544A (deel), 545A en openbaar domein	
Thesaurusthermen⁶	Bureauonderzoek, Borgloon, Stationsstraat, Sittardstraat, Stationsplein	
Overzichtsplan verstoringen	Zie Afb. 4: Kleurenorthofoto en 2.2 Historische situering en gaafheid van het terrein ⁷	

⁴ Op de plannen, samen met 441F/2 aangeduid als 441/2B

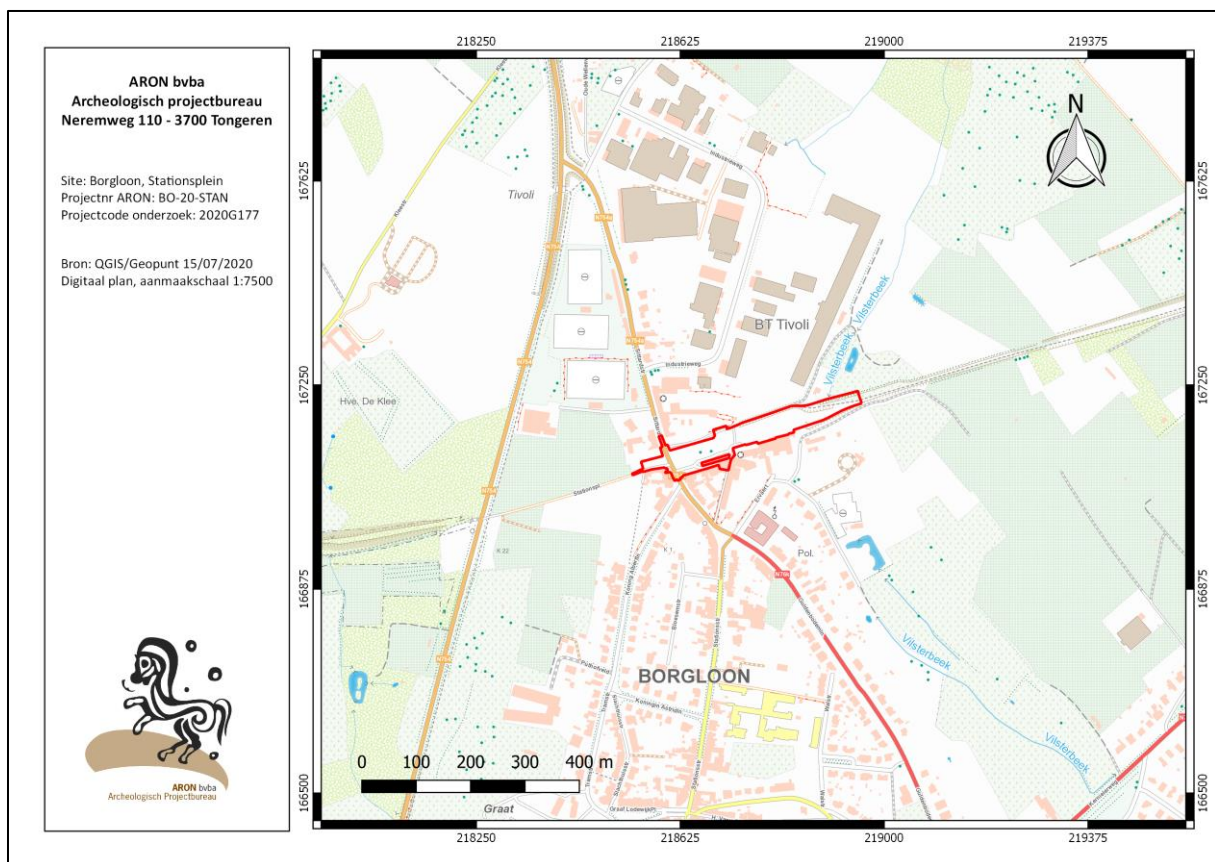
⁵ Op de plannen, samen met 445A6 aangeduid als 445K6

⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus>

⁷ Een KLIP-plan werd niet aangevraagd.

Afb. 1: Kadastraal plan met perceelgrenzen en afbakening van het onderzoeksterrein in het rood.

Afb. 2: Uittreksel uit de topografische kaart met afbakening van het onderzoeksterrein in het rood (Uittreksels uit Cartoweb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18008 – www.ngi.be).

1.2 Onderzoeksvragen en randvoorwaarden

Volgende onderzoeksvraag zal tijdens het bureauonderzoek behandeld worden:

Welke doorslaggevend aspecten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader leiden tot de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling? Beschrijf deze aspecten.

Randvoorwaarden:

Vermits verwacht wordt dat aan de voorwaarden voor de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling voldaan zal worden, wordt de archeologienota volgens dit traject opgemaakt.

1.3 Beschrijving van de geplande bodemingrepen

De initiatiefnemer plant te Borgloon (prov. Limburg) de heraanleg van het Stationsplein. Hierbij zal het gehele plein incl. de aansluitende wegnis (zone tussen de Stationsstraat en Sittardstraat) worden heraangelegd. De werken omvatten verder de aanleg van riolering en de afbraak van een gebouw.

Het projectgebied zal gefaseerd ontwikkeld worden. De juiste fasering is echter tot op heden niet gekend.

In het kader van de omgevingsvergunning zijn volgende bodemingrepen voorzien (*Afb. 3*, zie ook *BIJLAGE 5*):

Verwijdering bestaande verhardingen, sloop gebouw en rooien bomen

De bestaande verhardingen, met name de wegnis en de fietspaden tussen de wegen Sittardstraat en Stationsstraat, alsook de aanwezige verhardingen ter hoogte van de parkeerzones op het Stationsplein worden opgebroken alvorens nieuwe verhardingen en groenzones aangelegd worden. De bodemingrepen voor het opbreken en verwijderen van de verhardingen zullen niet dieper gaan dan de reeds geroerde bodem (ca. 50-60 cm onder het maaiveld).

Naast de stroopfabriek, ter hoogte van percelen 445A7 en 445Z6 (voormalige perceel 445K6) zal een gebouw worden gesloopt. Enkele kleine woonhuizen ten noorden hiervan (samen ca. 325 m²) blijven behouden. Van het te slopen gebouw (ca. 305 m²) is niet geweten dat dit onderkelderd is. Indien dit het geval is, kan (hetzij plaatselijk) van een verstoring tot ca. 3,5 m onder het maaiveld worden uitgegaan. Voor de delen die niet onderkelderd zijn, kan uitgegaan worden van een fundering die minstens tot op vorstvrije diepte (80 cm) uitgegraven is.

In het oosten worden meerdere (lage) bomen en struiken gerooid. De diepte van de bodemingrepen hangt af van de wijze van verwijdering van de stronken. Indien de stronken machinaal en compleet verwijderd worden, kan een maximale verstoringdiepte van 1,5 m onder het maaiveld verwacht kan worden. Indien de stronken enkel gefreesd worden met een puntfrees, reiken de bodemingrepen tot op maximaal 45 cm diepte.

Deze werken zullen machinaal gebeuren.

Aanleg nieuwe verhardingen en omgevingsaanleg (BIJLAGE 5a)

De rijweg tussen de wegen Sittardstraat en Stationsstraat wordt heraangelegd in uitgewassen beton. Ook een parkeerzone ten oosten hiervan, in het noorden van het huidige Stationsplein, zal grotendeels in uitgewassen beton worden aangelegd. Een asfaltverharding loopt in het zuiden in oostelijke richting. In het oosten is verder een overflow-parking voorzien, waar parkeerplaatsen in grasdallen en gewapend gras worden aangelegd. Eenzelfde opbouw is voorzien ten westen van de weg Stationsplein. Verspreid worden meerdere zones met kasseien verhard. Voor de aanleg van deze verhardingen zal het terrein tot een gemiddelde diepte van ca. 60 cm worden afgegraven.

Zones met groenaanleg vinden plaats naast de wegenis en rondom de zones die met parkeerplaatsen worden ingericht. In het noorden wordt een groenbuffer met bosplantsoen aangeplant. Verder wordt gras ingezaaid, waarvoor bodemingrepen zijn gepland over een maximale diepte van ca. 20 cm onder het maaiveld. Het aanplanten van meerdere bomen zal plaatselijk bodemingrepen met zich meebrengen tot gemiddeld ca. 80 cm diep, hetzij voor de aanleg voor een boombunker dieper.

Bodemingrepen zullen machinaal gebeuren d.m.v. een graafmachine.

Nutsleidingen

Nieuwe RWA- en DWA leidingen zijn verspreid, hetzij enkel over het westelijke en centrale deel van het onderzoeksterrein, voorzien (zie *BIJLAGE 5b*). Een RWA-leiding wordt zo langsheen de parkeerplaatsen in het noorden van het nieuwe plein aangelegd en maakt dwars over het plein aansluiting met een nieuwe leiding in het zuiden. Ook ten westen van de weg Stationsplein zal een nieuwe regenwaterleiding worden aangelegd.

Een nieuwe DWA-leiding komt in het noorden van de wegenis alsook over het zuidelijke deel van het plein. Langs de aanwezige en te realiseren bebouwing ten noorden en zuiden zullen verder gescheiden rioleringsputten worden aangelegd.

Voor de uitgraving van deze leidingen en putten zijn bodemingrepen van ca. 1,20 - max. 3,3 m diep voorzien. Tenslotte zullen enkele bestaande putten van een nieuwe bovenbouw worden voorzien.

Over de aanleg van andere nutsleidingen is niets bekend maar er kan worden verwacht dat de huidige leidingen in gebruik blijven. Indien nieuwe leidingen worden aangelegd, wordt hiervoor een maximale uitgraafdiepte tot ca. 1,20 m onder het maaiveld verwacht.

Deze uitgravingen zullen in principe machinaal gebeuren d.m.v. een graafmachine, voor de nutsleidingen binnen een sleuf die net iets breder is dan de desbetreffende leiding.

Werfzone

De werfzone zal zich volledig binnen het huidige projectgebied bevinden en zal geen bijkomende bodemingrepen met zich meebrengen.

Afb. 3: Inplantingsplan ontwerp, omgevingsaanleg (Bron: Geotec, digitaal plan, dd 06/03/2020, aanmaakschaal 1/250, 2020G177)

1.4 Werkwijze, verloop en actoren

Gezien het bureauonderzoek betrekking heeft op een terrein dat reeds grotendeels verstoord is in een recent verleden, diende bijzondere aandacht besteed te worden aan de confrontatie van de toekomstige werken met een korte landschappelijk en historische situering om na te gaan of een doorslaggevend aspect kan leiden tot een archeologienota met beperkte samenstelling. Uit deze confrontatie bleek dat verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst en dat dus effectief een archeologienota met beperkte samenstelling opgemaakt kon worden (CGP 12.5.3.3).

De topografische kaart en kadasterkaart werd in het kader van dit vooronderzoek geraadpleegd en weergegeven. Ook de meest recente kleurenorthofoto's en het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (AGIV) worden weergegeven. Andere kaarten werden vanwege het gevolgde traject niet geraadpleegd of weergegeven.

Ter aanvulling werd het historisch verleden van het studiegebied onderzocht. Volgende kaarten werden via de website *geopunt.be* geraadpleegd: de *Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden*, opgemaakt op initiatief van *Graaf de Ferraris* (1771-1778), de *Atlas der Buurtwegen* (1842) en de *Vandermaelenkaart* (1846-1854). Ook werden de topografische kaarten van 1873, 1904, 1939, 1969 en 1981, beschikbaar via *Cartesius*, geraadpleegd. Ook werden oude luchtfoto's (1971, 1979-1990, 2000-2019) die eveneens via de website *Geopunt.be* (AGIV) ontsloten zijn bestudeerd. Vanwege het gevolgde traject (archeologienota met beperkte samenstelling) worden niet alle kaarten weergegeven in het bureauonderzoek.

Verder werd het projectgebied ook kort archeologisch gesitueerd Om een inzicht te bekomen in de reeds gekende archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied en zijn directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) bestudeerd.⁸ Deze online inventaris, opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid, biedt een overzicht van alle tot nu toe gekende archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Via het Geoportaal van Onroerend Erfgoed werd eveneens de inventaris van de beschermde archeologische sites, de inventaris van vastgestelde archeologische zones en de inventaris van gebieden waar geen archeologie te verwachten valt, geraadpleegd.

Een visuele terreininspectie werd niet uitgevoerd. Een KLIP-plan werd tevens niet aangevraagd. Via de meest recente orthofoto's plannen aangeleverd door de initiatiefnemer, kon namelijk een beeld bekomen worden van de huidige inrichting en de gaafheid van het onderzoeksterrein

Het bureauonderzoek werd uitgevoerd door *Inge van de Staey* en intern begeleid door *Petra Driesen* van het archeologisch projectbureau *Aron bv*.

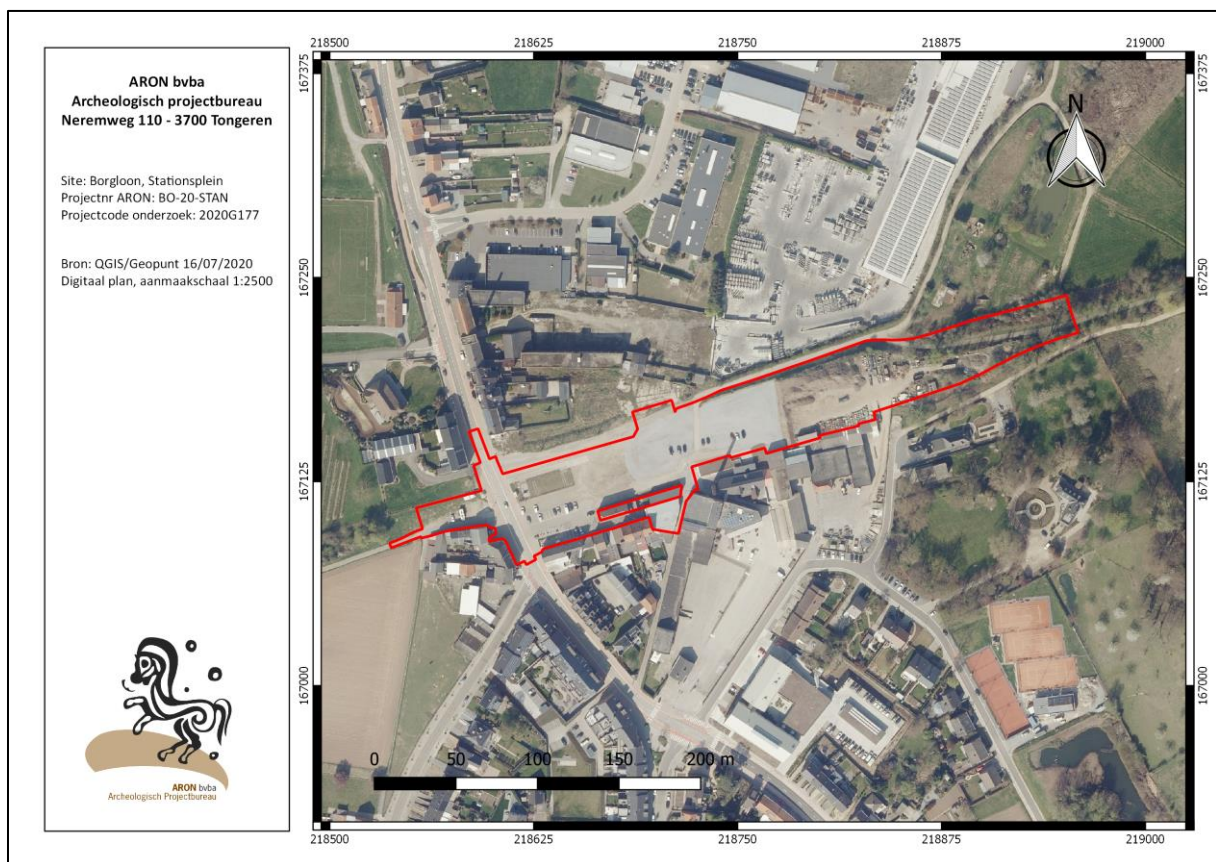
⁸ <https://geo.onroerenderfgoed.be/> en <http://cai.onroerenderfgoed.be/>

2. Assessment

2.1 Algemene situering van het onderzoeksterrein

Het onderzoeksterrein – dat een oppervlakte heeft van ca. 1,72 ha – is kadastraal gekend als Borgloon, 1ste Afd., Sect. B, percelen 354/2c (deel), 385V10, 441C/2, 441F/2 (deel), 443P2 (deel), 445H5 (deel), 445^F6, 445A7 (deel), 445N6 (deel), 445R6 (deel), 445V6 (deel), 445W6 (deel), 445Z6 (deel), 447H3 (deel), 514A, 516A (deel), 544A (deel), 545A en openbaar domein.

Het terrein situeert zich rondom de wegen Sittardstraat/Stationsstraat, Stationsplein en Ervaert te Borgloon. Naast een deel van deze wegenis neemt het projectgebied een kleine zone ten westen van het Stationsplein, evenals het gehele Stationsplein ten oosten hiervan in. Het westelijke en centrale deel van dit plein is momenteel grotendeels braakliggend en deels als parkeerzone in gebruik. Een kleine zone langs de weg wordt door *Aquafin* ingenomen. Ook het oostelijke deel – dat door de Technische Dienst van de stad wordt gebruikt – is braakliggend en deels met enkele bomen begroeid (Afb. 4).

Afb. 4: Kleurenorthofoto 'meest recent'/2019 met aanduiding van het onderzoeksterrein.

2.2 Historische situering en gaafheid van het terrein

Het volledige onderzoeksterrein maakt deel uit van de voormalige spoorlijn Neerlinter-Tongeren (lijn 23). Deze spoorlijn werd tussen 1875 en 1879 aangelegd voor het transport van fruit, suikerbieten, vee, strovlechtwerk en kalksteen vanuit Haspengouw.⁹ De spoorlijn zorgde voor de industriële ontwikkeling van het tot dan toe weinig ontsloten Haspengouw. Onder andere stroopfabrikanten en fruitgroothandelaars vestigden zich langs het spoor en nabij de stationssites of halteplaatsen.¹⁰

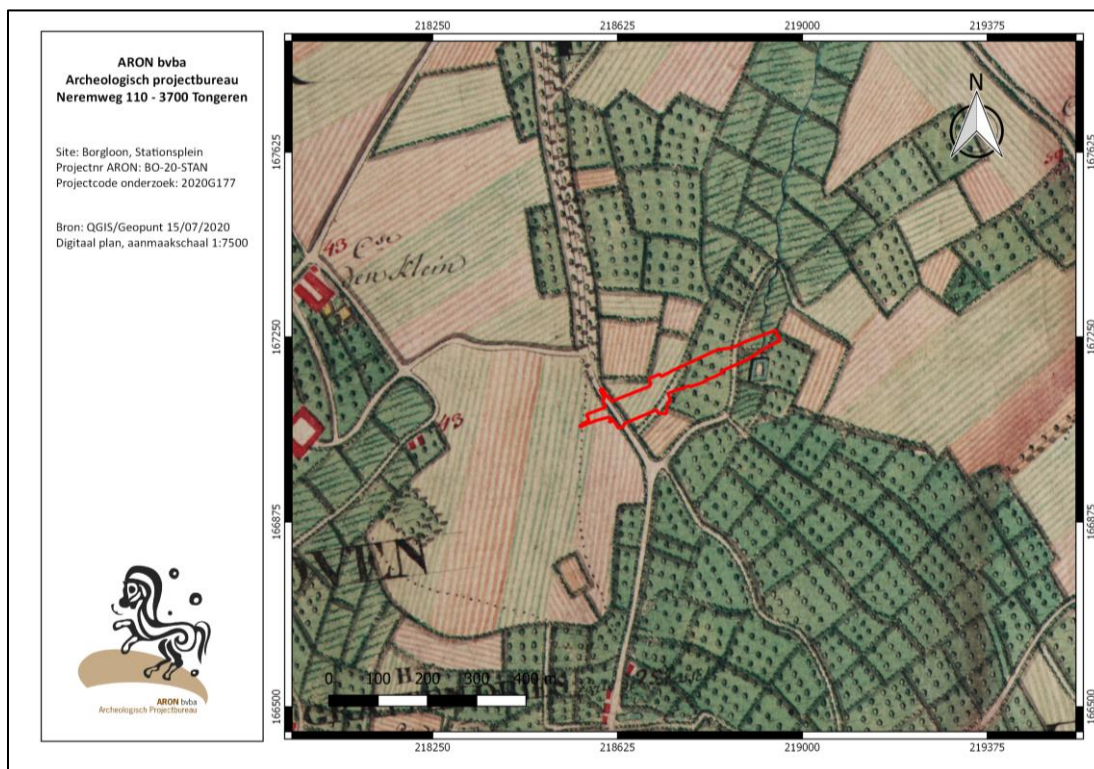
⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/97614>

¹⁰ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/304755>

De gebouwen waarin de Technische dienst van de stad Borgloon is ondergebracht, ten zuiden van het projectgebied (gelegen langs de weg Ervaert), omvatten de voormalige stroopfabriek Wijnants¹¹. In 1878 kocht Guillaume Wijnants, zoon van een fruitkoopman, gronden aan in de Stationsstraat om er in 1879/1880 zijn eerste stroopfabriek te bouwen. De eerste gebouwen werden al snel vervangen door de huidige gebouwen. In het begin van de jaren 1960 werd het bedrijf stopgezet. Na aankoop door de stad Borgloon werden de gebouwen gedeeltelijk aangepast.¹² Ten westen van de fabriek van Guillaume Wijnants werd, waarschijnlijk in 1879, een tweede fabriek opgericht langs de fruitspoorlijn: stroopstokerij Wijnants-Groenendaels.¹³ Fasegewijs breidde het bedrijf uit en paste het zijn infrastructuur aan technische innovaties aan. In 2005 kocht het stadsbestuur de oude fabriek aan om de site een nieuwe bestemming te geven die aansluit bij het welvarende stroopverleden. Momenteel huisvesten de gebouwen een fruitbelevingscentrum.¹⁴

Historische kaarten tonen duidelijk de impact die de aanleg van deze spoorlijn en de industrialisatie rondom op de omgeving heeft gehad.

De *Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden*, opgesteld op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1777, Afb. 5), de *Atlas der Buurtwegen* (ca. 1840, Afb. 6) en de *Vandermaelenkaart* (1846-1854, Afb. 7) geven het onderzoeksterrein weer langs een noordelijke uitvalsweg vanuit de stad (cfr. huidige Stationsstraat en Sittardstraat, cfr. *Chemin nr. 2* op de *Atlas der Buurtwegen*). Een dreef (*Chemin nr. 52*) doorsnijdt het projectgebied centraal en loopt in de richting van de vochtige beemden langs de Kleine Herk. Ook in het oosten wordt het projectgebied door een weg in de richting van deze beek doorsneden (*Chemin nr. 53*). Bebouwing komt op of rondom het terrein niet voor. Een motte situeert zich op alle kaarten wel net ten zuiden van het onderzoeksterrein.

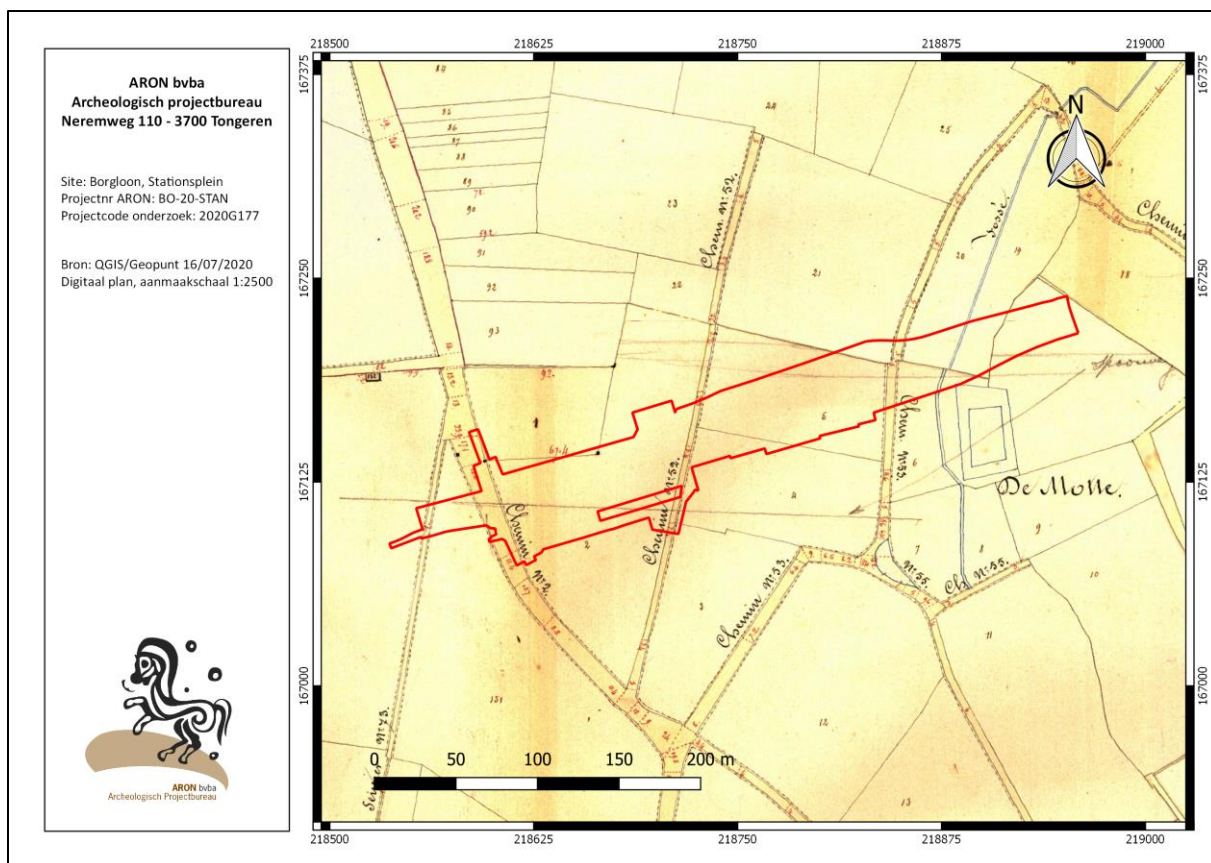
Afb. 5: Detail uit de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgesteld op initiatief van Graaf de Ferraris (1771-1778) met situering van het onderzoeksterrein (rood).

¹¹ Aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Stroopfabriek Wijnants (ID 20481); <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/20481>

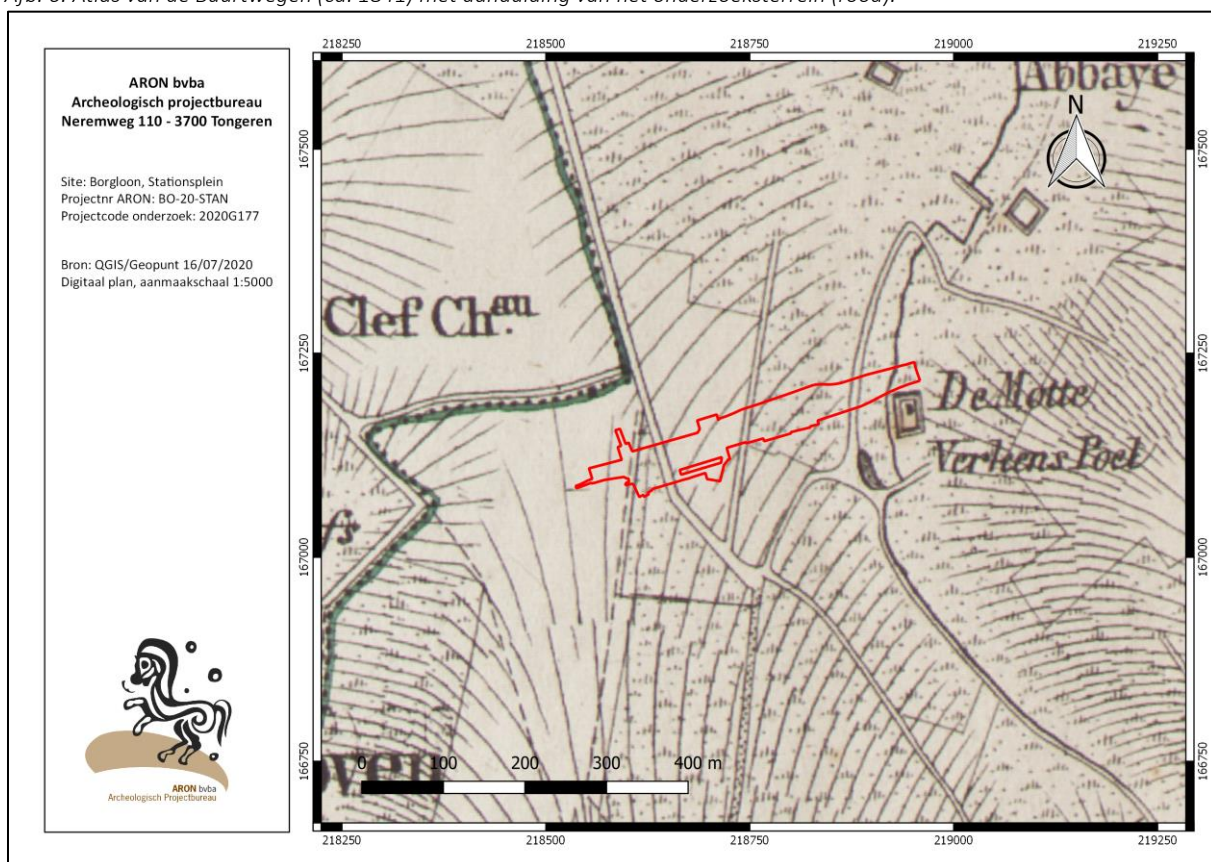
¹² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/31823>

¹³ Aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Stoomstroopfabriek Wijnants-Groenendaels (ID 20477); <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/20477> en beschermd als monument (ID 357); <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/3578>

¹⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/31824>

Afb. 6: Atlas van de Buurtwegen (ca. 1841) met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

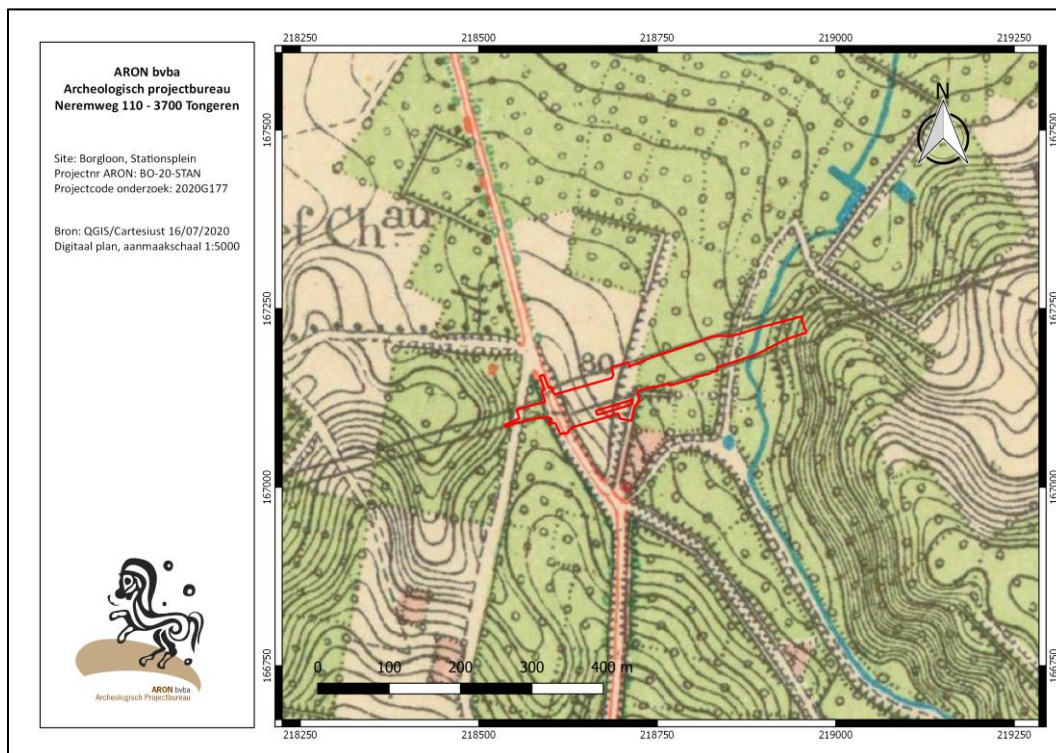
Afb. 7: Vandermaelenkaart (1846-1854) met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

De *topografische kaart van 1873* (Afb. 8) geeft grotendeels een vergelijkbaar beeld. De motte zoals aangeduid op voorgaande kaarten is echter verdwenen. Verder is op deze kaart wel voor het eerst het traject van het latere aan te leggen fruitspoor (tussen 1875-1879 aangelegd, *supra*) zichtbaar.

De *topografische kaarten van 1904, 1939* (Afb. 9) en *1969* (Afb. 10) geven het projectgebied volledig weer op deze spoorbedding. Naast meerdere spoorlijnen was in het westen van het huidige Stationsplein het voormalig station aanwezig (Afb. 11-12). Omdat treinen slechts een beperkte hellingsgraad aankunnen, werd het tracé grotendeels vlak aangelegd. Daarom ligt het tracé in het licht heuvelende landschap soms ingebed, soms op een verhoogde berm.¹⁵ Ter hoogte van het onderzoeksterrein kan op basis van een vergelijking met het digitaal hoogtemodel (Afb. 13) worden aangenomen dat het oostelijke deel van het onderzoeksterrein – doorheen de vallei van de Kleine Herk – aanzienlijk werd opgehoogd. Het westelijk deel – gelegen op de noordoost flank van de hogere rug waarop de stad ligt – werd mogelijk ietwat afgegraven.

Vanaf 1957 werd het reizigersverkeer op het traject opgeheven en ook het goederenverkeer nam geleidelijk af. De hoogdagen van de stroopindustrie waren voorbij. Dit kwam voornamelijk door een afnemende marktvraag vanaf 1960, maar werd verder versterkt door de stijgende prijzen voor bieten en door de afnemende beschikbaarheid van hoogstamfruit, beide basisgrondstoffen voor de stroopindustrie. Ook de fruitexport kampte op dat ogenblik met problemen en het fruitvervoer werd meer en meer via wegtransport verzorgd. Dit leidde ertoe dat ook het goederentransport in verschillende fases werd stopgezet. De lijn Sint-Truiden – Drieslinter werd het eerst gesloten in 1958. In 1964 sloot het gedeelte tussen Hoepertingen en Borgloon, in 1968 gevolgd door opheffing van het goederenverkeer tussen Hoepertingen en Ordeningen en tussen Borgloon en Tongeren. Vanaf 1968 tot 1989 werden ook de sporen stelselmatig opgebroken. In 1970-71 werden de sporen ter hoogte van Borgloon opgebroken (zie ook *Orthofoto genomen tussen 1979-1990* (Afb. 14) en *de topografische kaart van 1981* (Afb. 15)).¹⁶

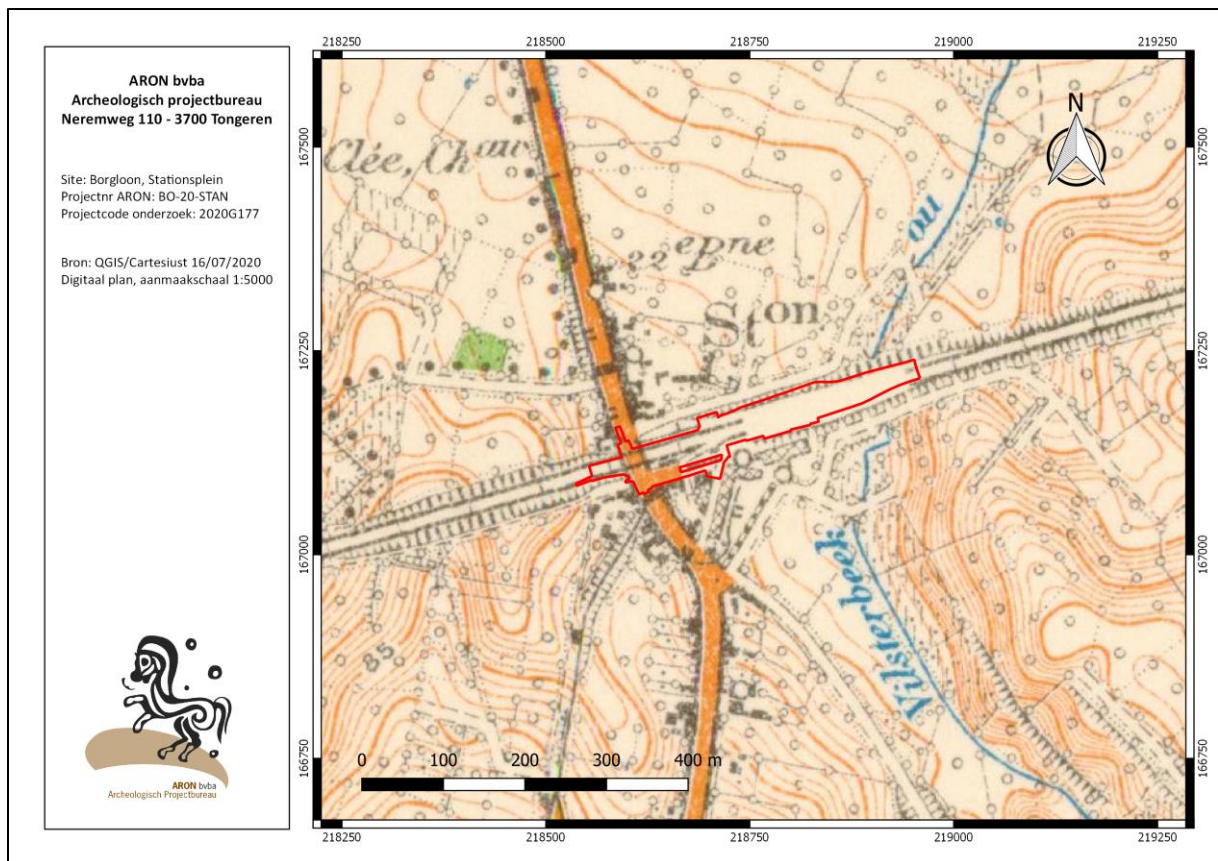
Op de *orthofoto's vanaf 2000* (Afb. 16-Afb.18) wordt duidelijk dat het gehele projectgebied sinds de afbraak van de spoorlijnen als braakliggend terrein werd ingenomen. Het onderzoeksterrein is sindsdien als parkeerzone, werfzone, etc. in gebruik.

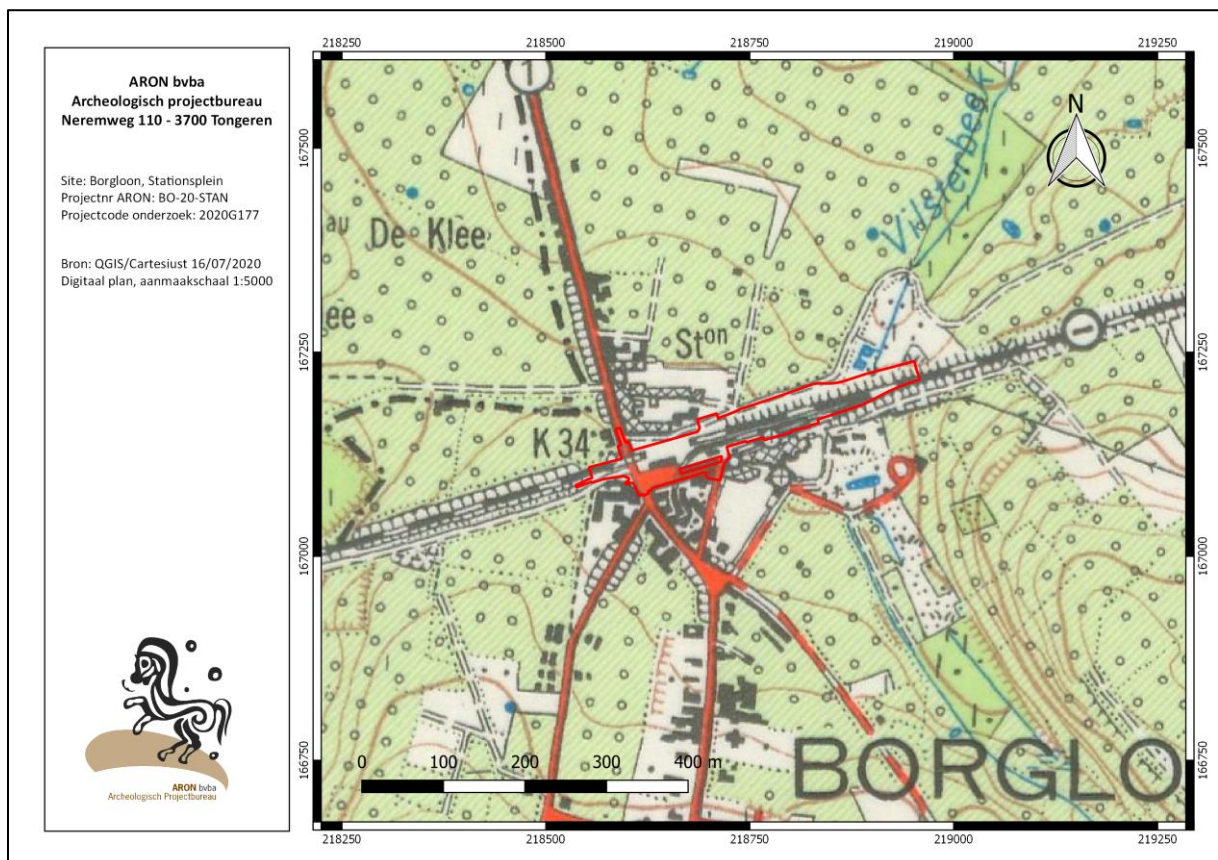
Afb. 8: Topografische kaart uit 1873 met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

¹⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/97614>

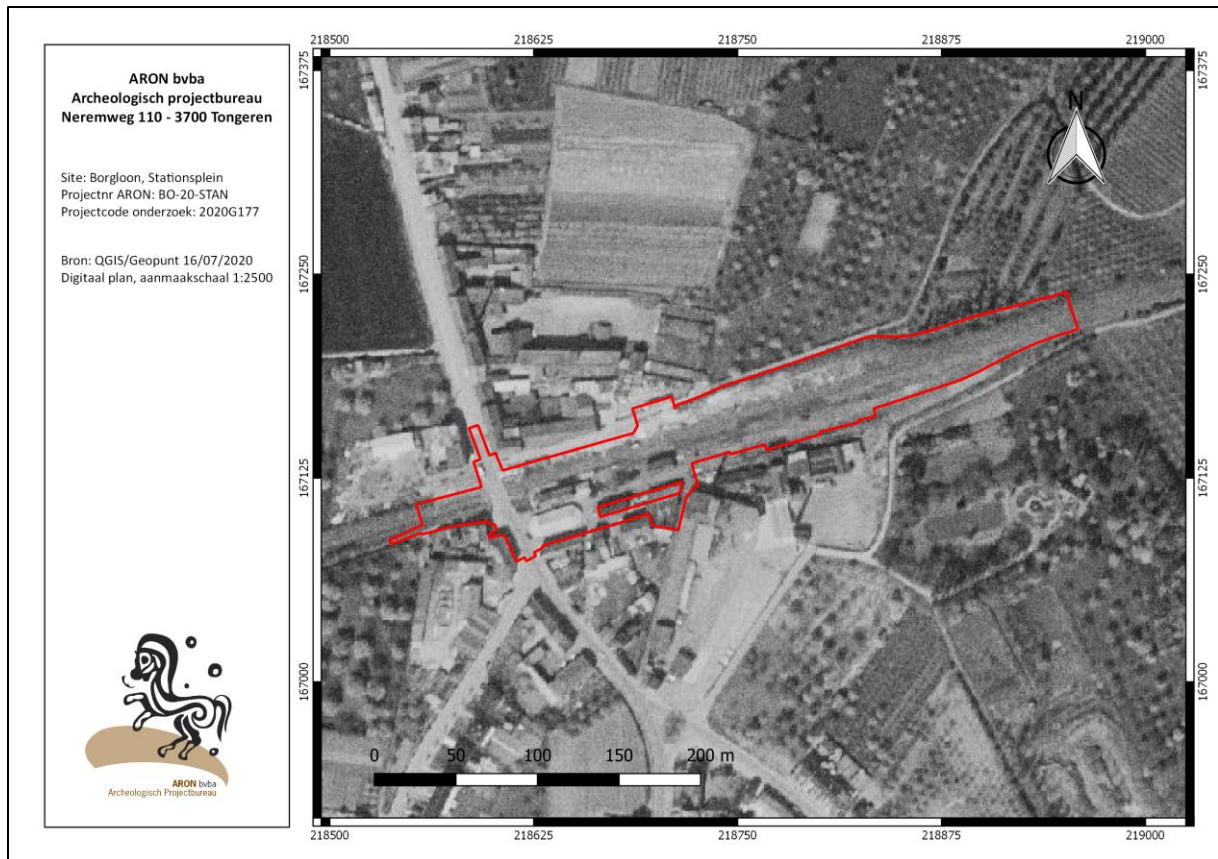
¹⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/304755>; <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/4388>

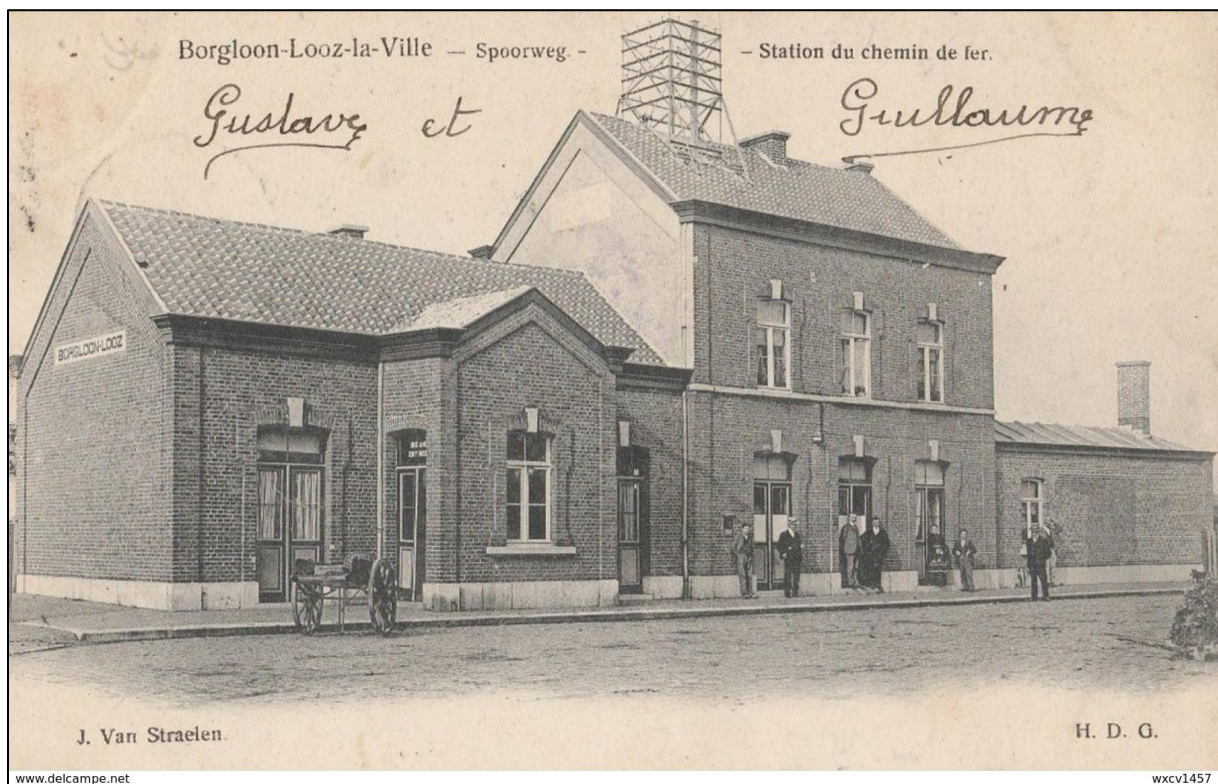
Afb. 9: Topografische kaart uit 1939 met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

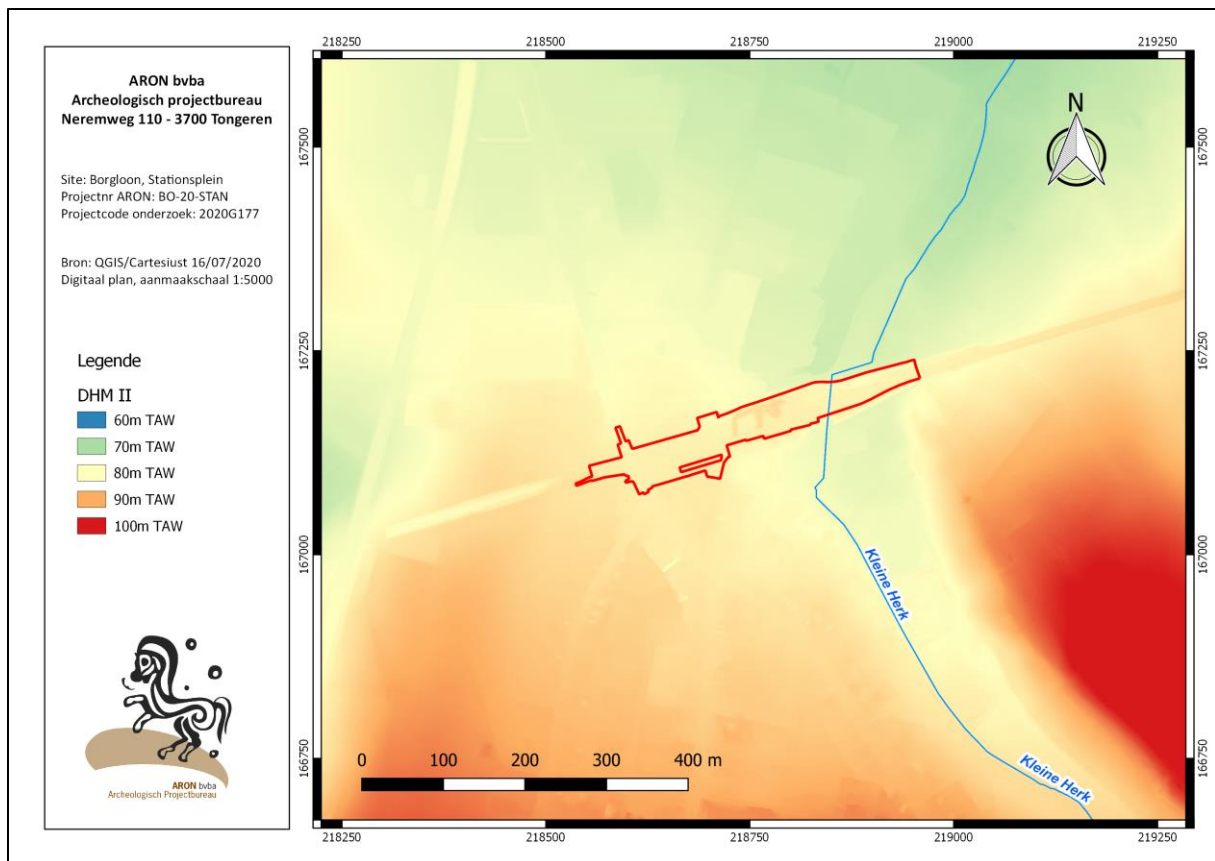
Afb. 10: Topografische kaart uit 1969 met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

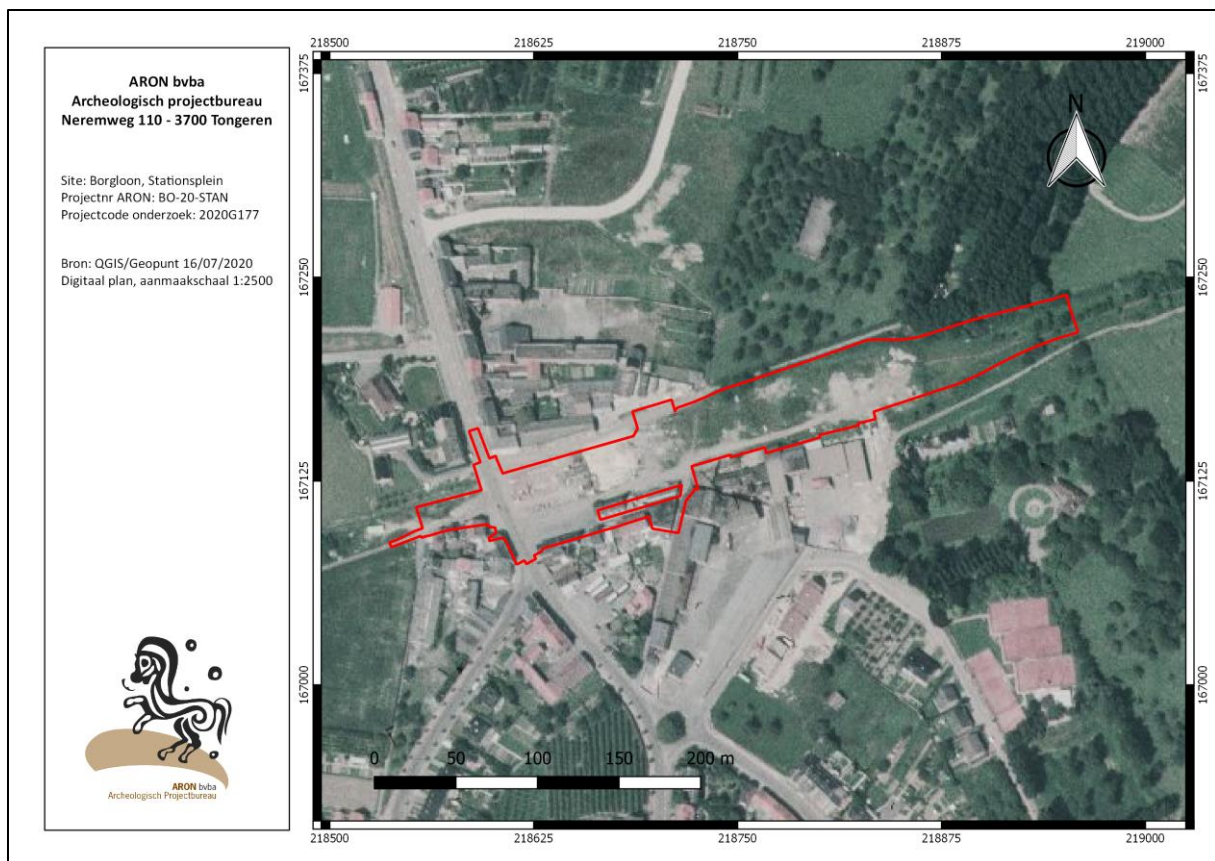
Afb. 11: Orthofoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

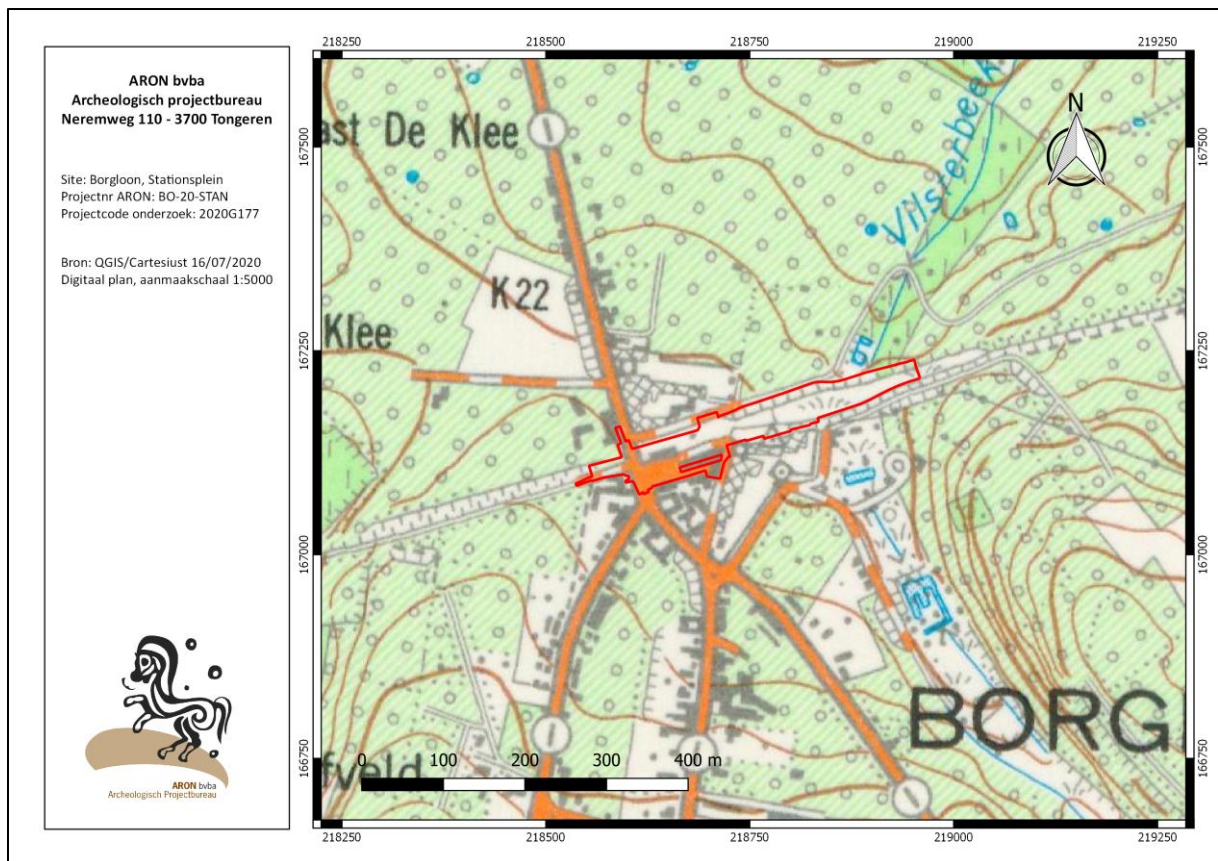
Afb. 12: Station van Borgloon, historische prentkaart, datum onbekend (www.delcampe.be).

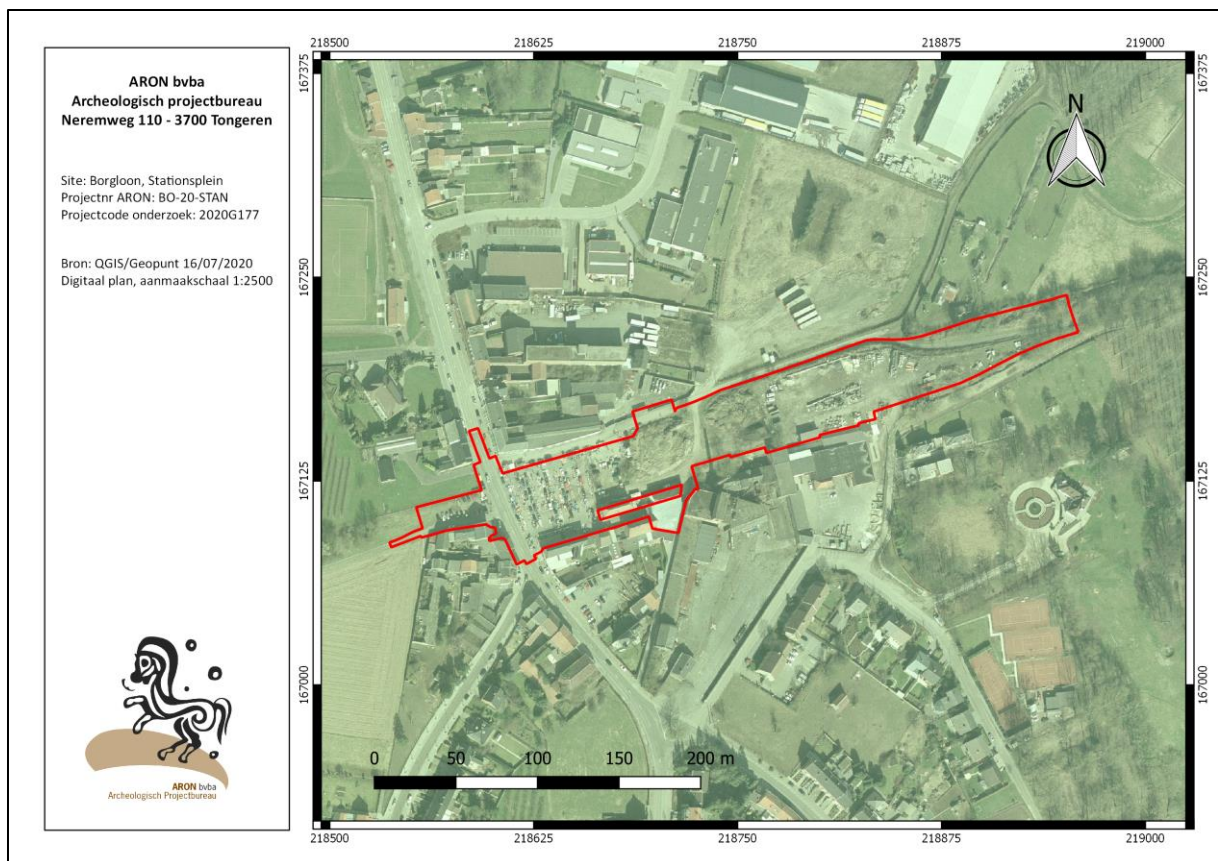
Afb. 13: Uittreksel uit het digitaal hoogtemodel Vlaanderen II met afbakening van het onderzoeksterrein in het rood.

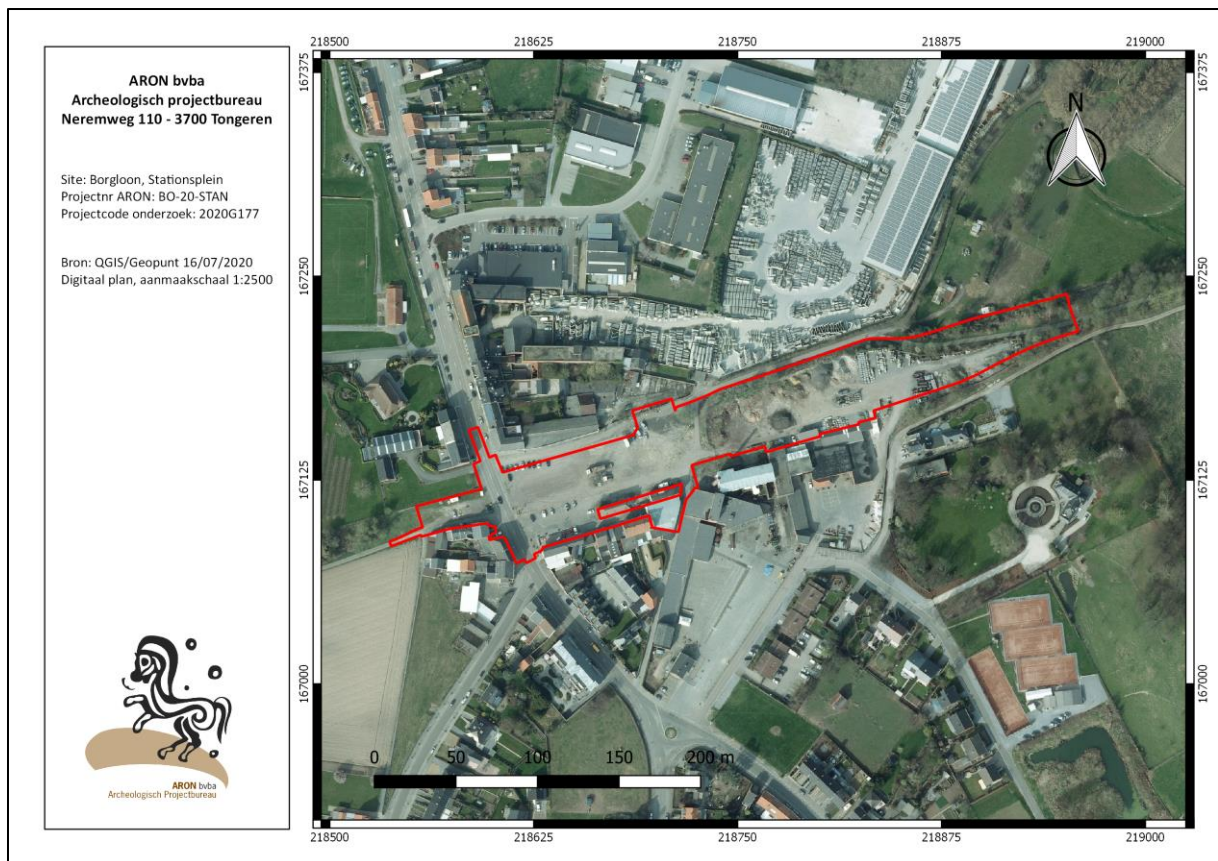
Afb. 14: Orthofoto genomen tussen 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

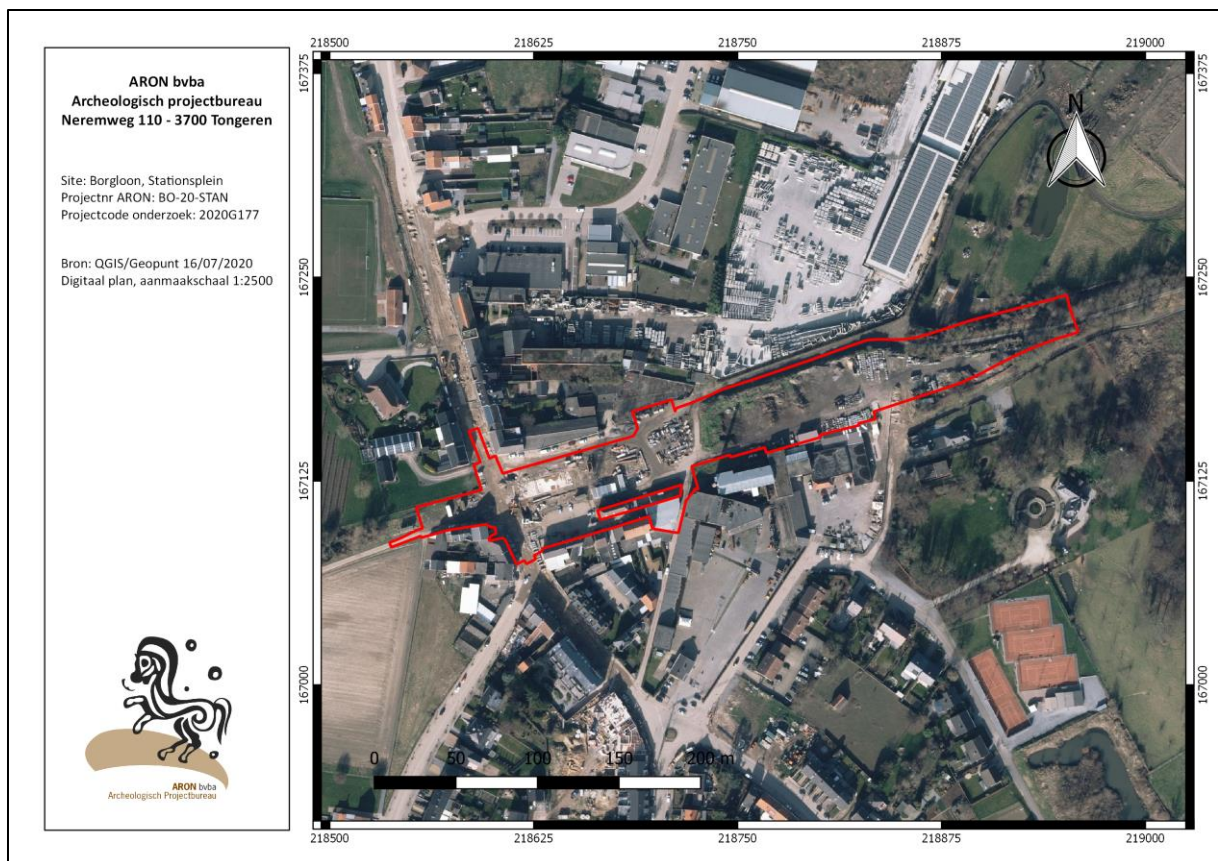
Afb. 15: Topografische kaart uit 1981 met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

Afb. 16: Orthofoto genomen tussen 2000-2003 met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

Afb. 17: Orthofoto uit 2012 met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

Afb. 18: Orthofoto uit 2014 met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood).

2.3 Impact van de bodemingrepen

Het huidige onderzoeksterrein neemt een totale oppervlakte in van ca. 1,72 ha en situeert zich volledig ter hoogte van de voormalige spoorwegbedding van de spoorlijn Neerlinter-Tongeren (lijn 23), die tussen 1875 en 1879 werd aangelegd. Het station van Borgloon was langs de weg Stationsplein aanwezig. Na de sloop van deze spoorlijn alsook het stationsgebouw (laatste kwart 20ste eeuw) kwam het gehele onderzoeksterrein braakliggend te liggen.

Op het terrein zal voor de omgevingsaanleg tot een gemiddelde diepte van 60 cm worden afgegraven. Plaatselijk, ter hoogte van enkele rioleringssleuven alsook plantputten zal verder verdiept worden. Verder wordt ook één gebouw gesloopt.

Hoewel het in oorsprong hoge archeologische potentieel (topografische gunstige ligging evenals de ligging van een motte in de onmiddellijke omgeving, hetzij net buiten het projectgebied), maakt de recente ingebruikname dat de geplande bodemingrepen grotendeels plaats vinden op een reeds verstoorde bodem, die bovendien in het oostelijk deel van het onderzoeksterrein bij de aanleg van de spoorbedding aanzienlijk werd opgehoogd en in het westen deels werd afgegraven. Eventueel onaangeroerde zones zijn zo onmogelijk in kaart te brengen.

2.3 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvraag werd tijdens het bureauonderzoek behandeld:

Welke doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader leidt tot de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling? Beschrijf dit aspect.

In confrontatie met de recente historische situering kan gesteld worden dat de geplande bodemingrepen zullen plaatsvinden op een reeds geroerd terrein.

Op het terrein zal voor de omgevingsaanleg tot een gemiddelde diepte van 60 cm worden afgegraven. Plaatselijk, ter hoogte van enkele rioleringssleuven alsook plantputten zal verder verdiept worden. Verder wordt ook één gebouw gesloopt.

Hoewel het in oorsprong hoge archeologische potentieel (topografische gunstige ligging evenals de ligging van een motte in de onmiddellijke omgeving, hetzij net buiten het projectgebied), maakt de aard van de werken in confrontatie met de recente ontwikkeling duidelijk dat verder onderzoek met hoge waarschijnlijkheid niet zal leiden tot kenniswinst. Eventueel onaangeroerde zones zijn hierbij onmogelijk in kaart te brengen. Eventuele archeologische sporen en/of vondsten zullen daarom onmogelijk in een ruimere context kunnen geplaatst worden en zullen enkel een versnipperd beeld opleveren. Een vervolgonderzoek wordt dan ook niet nodig geacht.

2.4 Datering en interpretatie

Het huidige projectgebied situeert zich volledig ter hoogte van de voormalige spoorwegbedding van de spoorlijn Neerlinter-Tongeren (lijn 23) die tussen 1875 en 1879 werd aangelegd. Het station van Borgloon was centraal op het plein, langs de weg Stationsplein aanwezig. Na de sloop van deze spoorlijn alsook het stationsgebouw (laatste kwart 20ste eeuw) werd het gehele onderzoeksterrein braakliggend.

3. Samenvatting

De initiatiefnemer plant te Borgloon (prov. Limburg) de heraanleg van de stationsomgeving. Hierbij zal het gehele stationsplein incl. de aansluitende wegenis (zone tussen Stationsstraat en Sittardstraat) worden heraangelegd. De werken omvatten verder de aanleg van riolering en de afbraak van een gebouw.

In confrontatie met de recente historische situering kan gesteld worden dat de bodemingrepen zullen plaatsvinden ter hoogte van een reeds geroerd terrein.

Op het terrein zal voor de omgevingsaanleg tot een gemiddelde diepte van 60 cm worden afgegraven. Plaatselijk, ter hoogte van enkele rioleringssleuven alsook plantputten zal verder verdiept worden. Verder wordt ook één gebouw gesloopt.

Hoewel het in oorsprong hoge archeologische potentieel voor alle perioden (topografische gunstige ligging evenals de ligging van een motte in de onmiddellijke omgeving, hetzij net buiten het projectgebied), maakt de recente ingebruikname dat de geplande bodemingrepen grotendeels plaats vinden op een reeds verstoorde bodem, die bovendien in het oostelijk deel van het onderzoeksterrein bij de aanleg van de spoorbedding grotendeels werd opgehoogd. In confrontatie met de aard van de werken zal verder onderzoek met hoge waarschijnlijkheid niet leiden tot kenniswinst. Eventueel onaangeroerde zones zijn hierbij onmogelijk in kaart te brengen. Eventuele archeologische sporen en/of vondsten zullen daarom onmogelijk in een ruimere context kunnen geplaatst worden en zullen enkel een versnipperd beeld opleveren. Een vervolgonderzoek wordt dan ook niet nodig geacht.

